

Gheorghe DUCA

președinte al Academiei de Științe a Moldovei, academician
 президент Академии Наук, академик
 president of the Academy of Sciences, Academician

REVITALIZAREA ECONOMIEI ESTE IMPERATIVUL NATIONAL CARE NE UNEȘTE

Meditând pe marginea programelor electorale și analizând rezultatele alegerilor parlamentare anticipate, care s-au desfășurat recent în Moldova, țin să vin cu următoarele sugestii. Ofertele social-economice propuse de comuniști și democrați, sloganurile despre eradicarea sărăciei și viitorul european al țării noastre au un numitor comun, care îi unește pe toți locuitorii țării - necesitatea revitalizării economiei reale. Or, toți actorii electorali, de la partide politice și până la alegătorii de rând, au conștientizat că fără o economie prosperă nu vom avea o societate dezvoltată, în care să triumfe valorile democrației, să domine supremația legii, iar fiecare cetățean să se simtă liber și confortabil, bucurându-se de bunăstare și belșug.

Odată cu destrămarea URSS, Republica Moldova a liberalizat rapid comerțul extern și economia. Deschiderea spontană a Moldovei față de piețele globale, dar și inexistența unei strategii clare și bine articulate de ieșire din „criza socialistă”, a dus la scăderea bruscă a nivelului vieții și dezindustrializarea țării, Moldova transformându-se dintr-o țară cu un nivel mediu de dezvoltare în cel mai sărac stat de pe continentul european.

Calitatea vieții a înregistrat o evoluție descendentă în Republica Moldova odată cu declararea independenței, deși în ultimii ani

ВОЗРОЖДЕНИЕ ЭКОНОМИКИ - ДРЕВО, КОТОРОЕ НАС ОБЪЕДИНЯЕТ

Размышляя о предвыборных программах и анализируя предварительные результаты недавно состоявшихся парламентских выборов в Молдове, я пришел к ряду заключений. Социально-экономические предложения, выдвинутые коммунистами и демократами, обещания о ликвидации бедности и европейском будущем нашей страны имеют один общий знаменатель, который объединяет всех людей в стране - все это сможет быть реализовано при условии возрождения реального сектора экономики. Как все электоральные игроки политических партий, так и простые избиратели понимают, что без процветающей экономики у нас не будет развитое общество, где главенствуют демократические ценности, господствует верховенство закона, а каждый гражданин чувствует себя свободно и комфортно, радуясь благополучию и изобилию.

После распада СССР Республика Молдова быстро либерализовала как внешнюю торговлю, так и экономику в целом. Спонтанное открытие Молдовы для глобального рынка, без ясной и четкой стратегии выхода из «социалистического кризиса», привело к резкому снижению уровня жизни и деиндустриализации страны. Молдова превратилась из средне развитой страны в беднейшее государство Европы.

Период после провозглашения независимости характеризуется ухудшением качества жизни, хотя в последние годы

REVITALIZING THE ECONOMY IT IS THE NATIONAL IMPERATIVE THAT JOINS US

Reflecting on the electoral programs and analyzing the results of early parliamentary elections which were held recently in Moldova, I would come with the following suggestions. Socio-economic offers proposed by the Communists and democrats, slogans about poverty eradication and the European future of our country have one common denominator that joins all people of the country - the need to revitalize the real economy. Or, all electoral actors from political parties and even ordinary voters, have realized that without a thriving economy we will not have a developed society where democratic values prevail, where the rule of law dominate and every citizen should feel free and comfortable, enjoying the wealth and abundance.

Once with the collapse of the USSR, the Republic of Moldova has rapidly liberalized foreign trade and the economy. Spontaneous opening of Moldova to the global markets, but as well as the lack of a clear and well articulated strategy of coming out of the “socialist crisis” has led to sharp decrease of life level and the deindustrialization of the country, Moldova transforming from a country with an average development level into the poorest state in Europe.

Quality of life has registered a downward evolution in Moldova once with independence

aceasta se află pe un trend pozitiv. Cel mai sugestiv indicator în acest sens este evoluția Indicelui Dezvoltării Umane (IDU), alcătuit de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. La capitolul sănătate punctajul Moldovei pentru anul 2010 este de 0.77 puncte. Spre comparație, valoarea acestui indicator pentru Ucraina este de 0.80 puncte; România - 0.83 puncte; Polonia - 0.88 puncte; Germania - 0.95 puncte.

La capitolul educație situația este similară. Moldova înregistrează în anul 2010 un rezultat de 0.69 puncte, pe când statele de referință sunt cotate cu: Ucraina - 0.82 puncte; România - 0.80 puncte; Polonia - 0.78 puncte și Germania - 0.88 puncte. Pentru anul 1990 valoarea acestui indicator a fost în Moldova de 0.62 puncte.

Cea de a treia dimensiune cuprinsă de IDU, care este veniturile populației, constituie cel mai problematic domeniu în Moldova. Dacă în anul 1990 la acest capitol Moldova era evaluată cu 0.5 puncte, atunci în anul 2010 punctajul Moldovei este de 0.46 puncte. Spre comparație, în anul 2010 Ucraina este evaluată cu 0.57 puncte; România - 0.67 puncte; Polonia - 0.72 puncte și Germania - 0.83 puncte.

Astfel, cea mai nefavorabilă situație în Moldova este cea din domeniul dezvoltării economice, care influențează negativ calitatea vieții, situând-o mult sub media europeană.

Este știut că avansarea în domeniul dezvoltării economice în Moldova din ultimii ani se datorează într-o măsură majoră influxului de remitențe. Or, situația dată pentru Moldova nu oferă perspective pozitive pe termen lung și constituie un model defectuos de creștere economică temporară, bazată pe consum. Dezvoltarea economică reală are loc în statele-parteneri comerciali ai Moldovei, care ne furnizează bunurile consumate de populația țării, precum și în statele în circuitul economic al cărora participă o parte semnificativă din forța noastră de muncă.

Campania electorală fiind finalizată, deputații trebuie să depășească interesele înguste de partid

появилась положительная тенденция. Об этой тенденции свидетельствует эволюция Индекса развития человеческого потенциала (ИРЧП), составляемого в рамках Программы развития ООН. По разделу здоровье индекс Молдовы в 2010 году равен 0,77. Для сравнения, значение этого показателя у Украины - 0,80, Румынии - 0,83, Польши - 0,88, Германии - 0,95.

В разделе образования ситуация аналогичная. У Молдовы в 2010 году индекс образования равен 0,69, в то время как: у Украины - 0,82, Румынии - 0,80, Польши - 0,78, а Германии - 0,88 пункта. В 1990 году значение этого индекса у Молдовы было 0,62.

Третий показатель ИРЧП - доходы населения, является наиболее проблематичным для Молдовы. Если в 1990 году у Молдовы этот индекс был равен 0,5, то в 2010 году - только 0,46. Для сравнения, в 2010 году у Украины - 0,57, Румынии - 0,67, Польши - 0,72, Германии - 0,83.

Таким образом, наихудшая ситуация в Молдове зафиксирована в области экономического развития, что соответственно отрицательно сказывается на качестве жизни.

Известно, что положительные тенденции в развитии макроэкономики Молдовы в последние годы обусловлены в значительной мере притоком денежных переводов. Однако, нынешняя ситуация не обеспечивает устойчивого развития Молдовы на долгосрочный период и является ошибочной моделью временного экономического роста, нацеленной на потребление. В то время как реальное экономическое развитие отмечается как в странах - экономических партнеров Молдовы, которые поставляют нам товары массового потребления, так и в странах, в экономику которых вовлечена значительная часть рабочей силы нашей страны.

Выборная кампания завершена, и депутаты должны преодолеть узкопартийные интересы, прекратить взаимную враждебную риторику и начать работать на благо тех, кто доверил им мандат и процветание Республики Молдова.

А это означает, что законодатели должны руководствоваться чувством ответственности и обе-

declaration, although in recent years the latter it is on a positive trend. The most suggestive indicator in this respect it is Human Development Index (HDI) development, compiled by United Nations Development Program. At health chapter, Moldova score for 2010 is 0.77 points. For comparison, the value of this indicator for Ukraine is 0.80 points, Romania - 0.83 points, Poland - 0.88 points; Germany - 0.95 points.

At education chapter the situation is similar. Moldova recorded in 2010 a result of 0.69 points while reference states are quoted with: Ukraine - 0.82 points, Romania - 0.80 points, Poland - 0.78 points and Germany - 0.88 points. In 1990 the value of this indicator was of 0.62 points in Moldova.

The third dimension comprised by HDI, which is population income, is the most problematic area in Moldova. If at this chapter in 1990 Moldova was assessed with 0.5 points, then the score of Moldova in 2010 is 0.46 points. For comparison, in 2010 Ukraine is assessed with 0.57 points, Romania - 0.67 points, Poland - 0.72 points and Germany - 0.83 points.

Thus, the worst situation in Moldova is that of economic development, which adversely affect life quality, placing it well below the European average.

It is known that the advancement in economic development in Moldova in recent years is due in great measure to inflow of remittances. However, the current situation does not provide for Moldova long-term positive expectations and constitutes a flawed model of temporarily economic growth, based on consumption. Real economic development takes place in trade partner- states of Moldova, who provide goods consumed by the population, as well as in states in which economic circuit participate a significant part of our workforce.

Being completed the campaign, deputies should overcome narrow party interests and the hostile rhetoric and work for the

și retorica dușmănoasă și să muncească pentru binele celor care le-au acordat mandatul și pentru prosperarea Republicii Moldova.

Aceasta înseamnă că legiuitorii trebuie să se ghideze de simțul responsabilității și să asigure buna funcționare a instituțiilor supreme din stat. Aceasta înseamnă ca în urma unui dialog civilizată și cum-pătat, să proclame drept idee națională revitalizarea economiei, idee ce ar consolida societatea și ar pune capăt incertitudinii și dezbinării.

Pentru îmbunătățirea situației în domeniul economic, este imperioasă formarea în Moldova a unui sector industrial inovațional, capabil să genereze produse cu valoare adăugată mare, bazat pe noi tehnologii și cu potențial de creștere, precum și favorizarea dezvoltării sectoarelor prestatoare de servicii scientintensive.

La acest capitol este de menționat că, față de anul 1995, ponderea valorii adăugate brute în PIB create de industria prelucrătoare din Moldova s-a redus de la 22,8% la numai 11,27% în anul 2008. Spre comparație, ponderea acestui indicator pentru anul 2008 în Uniunea Europeană a fost de 19,8%. Sectorul agricol, tradițional pentru Republica Moldova, în perioada menționată a înregistrat o evoluție și mai dramatică. Ponderea valorii adăugate generate de acest sector în PIB s-a redus de la 29,2% în anul 1995 la numai 8,78% în anul 2008. Această involuție s-a produs în condițiile în care aproximativ jumătate din forța de muncă din mediul rural este antrenată în sectorul agricol.

Pe de altă parte, economia liberalizată, ce nu asigură protejarea pieței autohtone, poate fi fatală pentru agenții economici locali, care nu sunt astăzi în stare să concureze pe picior de egalitate cu partenerii lor din statele dezvoltate economic, ceea ce va duce la marginalizarea și dispariția mediului de afaceri local. Agenții economici locali, pe lângă lipsa unei culturi antreprenoriale durabile, sunt dezavantajați de nivelul actual de dezvoltare economică a țării, caracterizat

спечить нормальное функционирование высших органов государства. Это означает, что на основании цивилизованного и сбалансированного диалога необходимо объявить в качестве национальной идеи возрождение экономики. Эта идея, на наш взгляд, сплотит общество и положит конец неопределенности и разногласиям.

Для улучшения ситуации в области национальной экономики необходимо создать в стране промышленный инновационный сектор, способный производить товары с высокой добавленной стоимостью, основанной на использовании новых технологий и наукоемких секторов сферы услуг.

В этой связи хочется отметить, что по сравнению с 1995 г. доля валовой добавленной стоимости в ВВП, созданной перерабатывающей промышленностью Молдовы, снизилась с 22,8% до 11,27% в 2008. Для сравнения, этот показатель в 2008 году в ЕС был равен 19,8%. В сельскохозяйственном секторе, традиционном для Республики Молдова, в течение этого периода зарегистрирована даже более драматическая ситуация. Доля добавленной стоимости, созданной в этом секторе в ВВП, сократилась с 29,2% в 1995 году до 8,78% в 2008 году. И этот спад произошел в условиях, когда около половины сельской рабочей силы занято в сельском хозяйстве.

С другой стороны, либерализация экономики не обеспечивает защиту внутреннего рынка и может стать роковой для местных экономических агентов, которые сегодня не в состоянии конкурировать на равных со своими коллегами из экономически развитых стран, что может привести к их маргинализации и даже исчезновению. Национальные экономические агенты, в стране, где сегодня отсутствует необходимая предпринимательская культура, работают еще и в неблагоприятных условиях, обусловленных неустойчивым состоянием экономической, банковской и административной инфраструктуры.

Таким образом, исходя из факта, что в бою побеждает тот, кто сильнее, необходимо не до-

good of those who gave them the seat and to the prosperity of the Republic of Moldova.

This means that the legislators should be guided by a sense of responsibility and ensures the proper functioning of the supreme institutions of state. This means that after a civilized and moderate dialogue, to proclaim as national idea - revitalizing the economy, idea that would strengthen the society and end the uncertainty and discord.

In order to improve the economic situation in this area is urgent the creation of an innovative industry sector in Moldova, capable of generating high added value products based on new technologies and growth potential, as also encouraging development of science intensive service sectors.

In this chapter is to be noted that compared to 1995, the share of gross value added to GDP created by manufacturing industry in Moldova has declined from 22.8% to only 11.27% in 2008. For comparison, the share of this indicator for 2008 in the EU was 19.8%. The agricultural sector, traditional for the Republic of Moldova, during the mentioned period registered a more dramatic development. The share of value added generated by this sector in GDP has declined from 29.2% in 1995 to only 8.78% in 2008. This involution has occurred in conditions in which about half the rural labor force is engaged in agriculture.

On the other hand, liberalized economy, which does not provide domestic market protection, can be fatal to domestic economic agents, which currently are not able to compete on an equal footing with their partners from economically developed countries, that shall lead to marginalization and disappearance of local business environment. Domestic economic agents, in addition to the lack of a sustainable entrepreneurial culture, are disadvantaged by the current level of economic development of the

de starea precară în care se află infrastructura economică, bancară, precum și cea administrativă. Astfel, așa cum în luptă directă câștigă cel care este mai puternic, pentru a nu admite colapsul total al economiei țării, este imperativă identificarea unor măsuri de ajutorare a firmelor naționale, care să reducă din handicapul descris mai sus. În acest context, este de menționat, de asemenea, că accesul preferențial la piețele statelor dezvoltate prezintă riscul unei dezvoltări a industriilor cu intensitate mare a forței de muncă, care nu favorizează acumularea de cunoștințe și dezvoltarea tehnologică. Din acest motiv, pentru ca să realizeze dezideratul de dezvoltare economică, Republica Moldova trebuie să trateze cu o deosebită atenție aspectele de cooperare cu statele dezvoltate economic, deoarece există o legătură directă între structura economică a unui stat și viabilitatea acestuia ca entitate politică și economică independentă.

La moment, economia țării este dependentă de mijloacele alocate din exterior, implicit de influențe economice și politice externe, pe când preocuparea majoră a clasei politice din țară este axată pe abordări paliative. Problemele reale cu care se confruntă societatea nu sunt discutate pe larg, acestea fiind abordate cu suportul asistenței financiare și consultanței venite din exterior. Clasa politică moldovenească neglijează faptul că modelul economic capitalist se bazează pe principiul concurenței și nu al ajutorului reciproc. „Să iei de la fiecare după posibilități și să dai fiecăruia după necesități” este un principiu după care a fost organizată societatea moldovenească, principiu care s-a dovedit a fi unul irealizabil și utopic. În mediul capitalist trebuie să te bizui pe eforturile și competențele proprii, deoarece cel care nu este suficient de competitiv, este sortit dispariției. Statele aflate pe calea dispariției sunt numite state „eșuate”. În clasamentul anului 2010 al statelor eșuate, realizat de „Foreign Policy”, figurează și Moldova, deocamdată pe poziția 58.

пустить полного коллапса экономики. Для этого крайне важно идентифицировать такие меры помощи отечественным фирмам, которые снизят риски, описанные выше. В этом контексте необходимо подчеркнуть, что льготный доступ наших предпринимателей на рынки развитых стран является риском развития отраслей с высокой интенсивностью труда, в ущерб накоплению знаний и технологическому развитию. По этой причине, Молдове для достижения экономического развития необходимо с особым вниманием относиться к вопросам экономического сотрудничества с развитыми странами, так как существует прямая связь между экономической структурой государства и его жизнеспособностью в качестве независимого экономического и политического субъекта.

В настоящее время экономика страны зависит от ресурсов извне с предполагаемым экономическим и политическим внешним влиянием, а главная забота политического класса в стране сосредоточена на решении второстепенных вопросов. Реальные проблемы, с которыми сталкивается общество и предприниматели, решаются временными мерами, при финансовой поддержке и советами извне. Молдавский политический класс пренебрегает тем фактом, что капиталистическая экономическая модель основана на принципе конкуренции, а не взаимопомощи. «От каждого по способности, каждому по потребности» является принципом, по которому было организовано молдавское общество, и который оказался нерепродуцируемым и утопическим. В капиталистической среде необходимо опираться на собственные усилия и компетенции, так как тот, кто не достаточно конкурентоспособен, обречен на исчезновение. Страны, находящиеся под угрозой исчезновения, называют недееспособными. В рейтинге 2010 недееспособных стран, составленном „Foreign Policy”, фигурирует и Молдова, занимая пока 58 строку.

В этом контексте, Академия наук Молдовы призывает политические силы страны к сплоченности с целью определения

country, characterized by the precarious state of the economic infrastructure, banking as also the administrative one. Thus, so as in fights, wins the stronger, in order to impede country's total economic collapse, it is imperative to identify measures to help domestic firms, which shall reduce the disability described above. In this context, also, it should be noted that preferential access to developed countries markets represents the risk of development of industries with high labor intensity, which does not favor the accumulation of knowledge and technological development. For this reason, in order to achieve economic growth desideratum, Republic of Moldova needs to deal with particular attention to issues of cooperation with economically developed countries, as there is direct link between the economic structure of a state and its viability as political entity and economically independent.

Currently, country's economy is dependent on external allocated resources, implicitly by economic influences and external policies, while the major concern of the political class in the country is focused on palliative approach. The real problems that the society is facing are not widely discussed, the latter being addressed with the support of financial assistance and advice coming from outside. Moldovan political class neglects the fact that the capitalist economic model is based on competition principle rather than mutual aid. "To take from everybody according to possibilities and to give everybody according to needs" is a principle under which was organized the Moldovan society, a principle that has proved to be unworkable and utopian. In capitalist environment must rely on own efforts and competencies as one who is not sufficiently competitive, it is doomed to extinction. States that are on the way of disappearance are called "failed" states. In the 2010 rank-

În acest context, Academia de Științe a Moldovei face un apel la coeziune către forțele politice ale țării, în vederea definirii unor priorități majore pentru canalizarea resurselor societății, care să asigure creșterea bunăstării populației țării.

Prin adresarea noastră urmărim restabilirea încrederii populației țării în elita politică și viitorul economic al Republicii Moldova, în efortul susținut plenar de aceasta de creare a unei societăți prospere într-un stat de drept. Aici pot fi multe dezbateri și polemici. Cert e una: Republica Moldova, nedispunând de alte active și bogății, va trebui să mizeze în dezvoltarea sa pe unica bogăție pe care o are: potențialul uman. Iar în condițiile în care acest activ nu este suficient de pregătit pentru a face față provocărilor, societatea va trebui să facă un efort în sfera educațională și să fortifice potențialul uman existent.

Costul ridicat al materiei prime și al resurselor energetice reprezintă impedimente majore pentru dezvoltarea economică a Republicii Moldova. Inovarea în sfera economică este singura posibilitate de relansare a economiei naționale, care poate fi realizată prin utilizarea pe larg a produselor cercetării în baza unui sistem educațional competitiv și eficient.

Problemele cu care se confruntă Republica Moldova poartă un caracter sistemic, iar soluțiile ce s-ar propune trebuie să fie cuprinzătoare și bazate pe triada:

Educație →

→ Știință și Inovare →

→ Dezvoltare economică.

Efortul concomitent, întreprins în sfera educațională și cea a științei și cercetării, poate să genereze în plan economic următoarele rezultate:

- Dezvoltarea unei politici industriale care să ducă la prosperitatea populației țării și la creșterea economică asociativă și simultană pentru întreaga economie;
- Formarea unei clase de mijloc, puternice și cu o pondere masivă în societate;

стратегических приоритетов для концентрации ресурсов общества, которые в конечном итоге обеспечат рост благосостояния населения страны.

Целью нашего призыва является восстановление общественного доверия к политической элите страны вокруг национальной идеи об обеспечении экономического роста Республики Молдова с целью создания процветающего общества в правовом государстве.

Высокая стоимость сырья и энергетических ресурсов являются серьезным препятствием для экономического развития Молдовы. Поэтому инновации в экономической сфере являются единственным способом возрождения национальной экономики. Проблемы, с которыми сталкивается Республика Молдова, имеют системный характер и решения, должны быть всеобъемлющими и основанными на триаде:

Образование →

→ Наука и Инновации →

→ Экономическое развитие.

Здесь могут быть много дискуссий и идей, но одно бесспорно: Республика Молдова, не имея иных активов и богатств, должна опираться в своем развитии на уникальное богатство - человеческом потенциале. Значит, общество должно приложить свои усилия в сфере инновационного образования и развития имеющихся человеческих ресурсов. То есть, подготовка кадров предполагает широкое использование научных достижений.

Одновременно предпринятые усилия в сфере образования, науки и инноваций могут привести к положительным результатам в экономическом плане только при реализации следующих мер:

- Разработка промышленной политики, которая обеспечит рост благосостояния населения и одновременный рост экономики в целом;
- Построение общества со значительной долей сильного среднего класса;
- Формирование экономики основанной на высоко рентабельных видах деятельности с высоким уровнем диверсификации (углубленное раз-

ings of failed states, conducted by "Foreign Policy", appeared and Moldova yet on 58th position.

In this context, the Academy of Sciences of Moldova makes a call to cohesion of country's political forces in order to define priorities for channeling society's resources, to ensure the welfare growth of the population.

By our addressing we aim at confidence restoration of citizens in the political elite and economic future of the Republic of Moldova, in the effort fully supported by the latter to create a prosperous society in a state of law. Here can be many debates and controversy. A sure thing is that: the Republic of Moldova, not having other assets and wealth, will have to rely on its development on the unique wealth that it has: human potential. And given that this asset is not sufficiently prepared to face challenges, the society shall have to make an effort in education area and strengthen the existing human resources.

The high cost of raw material and energy resources there are major impediments for economic development of Moldova. Innovation in the economic sphere is the only way to revive the national economy, which can be accomplished by using extensive research products based on a competitive and efficient educational system.

The problems faced by Republic of Moldova have a systemic character, and solutions that would be proposed should be comprehensive and based on the triad:

Education →

→ Science and Innovation →

→ Economic Development.

Simultaneous effort, undertaken in education, science and that of research can lead economically to following results:

- Development of an industrial policy conducive to the prosperity of population and simultaneous and associative economic growth for the whole economy;

BAROMETRUL CONJUNCTURII ♦ БАРОМЕТР КОНЪЮНКТУРЫ ♦ CONJUNCTURE BAROMETER

- Formarea unei economii bazate pe activități, cu profitabilitate crescândă și cu un nivel mare de diversificare (adâncirea diviziunii muncii), prin difuzarea în economie a tehnologiilor moderne, a descoperirilor de ultimă oră, dezvoltarea unei culturi inovaționale și antreprenoriale;
- Absorbția și integrarea fluxurilor de valută străină în țară, inclusiv a remitențelor, în activități generatoare de inovații ale economiei naționale;
- Creșterea valorii adăugate măsurată ca valoare la un locuitor, produsă de sectorul industrial și cel al serviciilor cu intensitate mare a cunoașterii;
- Crearea premizelor de absorbție a forței de muncă calificată de către economia națională, precum și creșterea nivelului de calificare a forței de muncă, în general, ceea ce va duce la schimbarea modelului economic existent bazat pe exportul forței de muncă într-un model bazat pe exportul produselor și serviciilor cu valoare adăugată înaltă;
- Modernizarea structurii productive a economiei naționale integrate la nivel regional și mondial, care să contribuie la împărtășirea rezultatelor creșterii economice cu un accent special pe educație, cercetare, sănătate și infrastructura de comunicare;
- Transformarea Chișinăului într-un centru de creare a activităților cu profitabilitate crescândă, cu oportunități și sinergii pentru restul țării, în ansamblu, și pentru ramura agricolă, în particular.

Considerăm că sugestiile propuse mai sus vor contribui la conjugarea eforturilor tuturor forțelor politice și ale celor din sectorul real al economiei pentru a relansa Republica Moldova pe o traiectorie de dezvoltare, iar potențialul intelectual autohton va fi antrenat în soluționarea problemelor cu care se confruntă societatea noastră pentru a depăși definitiv situația de „cea mai săracă țară din Europa”.

- деление труда), посредством внедрения в экономику современных технологий, новейших открытий, развития инновационной и предпринимательской культуры;
- Привлечение и интегрирование потоков иностранной валюты в страну, в том числе денежных переводов гастарбайтеров, для реализации национальных инновационных проектов;
- Развитие индустриального сектора и наукоемких видов деятельности в сфере услуг с целью увеличения добавленной стоимости в расчете на душу населения;
- Создание предпосылок для привлечения квалифицированной рабочей силы в национальную экономику, а также для роста повышения уровня квалификации рабочей силы в целом, что приведет к переходу от существующей экономической модели, основанной на экспорте рабочей силы, к модели, основанной на экспорте продуктов и услуг с высокой добавленной стоимостью;
- Модернизация производственной структуры экономики и ее интегрирование на региональном и мировом уровнях, что приведет к всеобщему экономическому росту, в том числе к развитию коммуникационной инфраструктуры, образования, науки, здравоохранения, культуры;
- Преобразование Кишинева в экономический центр, который создаст благоприятные условия для развития высоко rentабельных видов деятельности, дополнительных возможностей и синергизмом для страны в целом и сельскохозяйственного сектора в частности.

Считаем, что выдвинутые предложения должны способствовать объединению усилий всех политических сил и реального сектора экономики для переориентации Республики Молдова на траекторию роста и вовлечения интеллектуального национального потенциала в решение проблем, стоящих перед нашим обществом в целях окончательного изменения положения «беднейшей страны в Европе».

- Creation of a middle class, strong with a massive weight in society;
- Creation of a task-based economy, with increased profitability and a high level of diversification (deepening division of labor), through the dissemination of modern technologies in the economy, cutting-edge discoveries, developing an innovative and entrepreneurial culture;
- The absorption and integration of foreign currency in the country, including remittances, in innovation activities of national economy;
- Added value increase measured as value per capita, produced by industry and services with high knowledge intensity;
- Creation of absorption prerequisites for skilled labor force by the national economy as well as increasing skilled workforce level, in general, which will change the existing economic model based on the export of labor force in a model based on export of products and services with high added value;
- Modernization of the productive structure of the integrated national economy at regional and world level that shall contribute to sharing the results of economic growth with an emphasis on education, research, health and communication infrastructure;
- Transforming Chisinau into a center of activities creation with growing profitability, with opportunities and synergies for the rest of the country, as a whole, and agricultural industry in particular.

We believe that the proposed above suggestions will contribute to joint efforts of all political forces and those from the real sector of the economy to restore the Republic of Moldova on the path of development and domestic intellectual potential will be involved in solving local problems facing our society to definitively overcome the situation of the “poorest country in Europe.”